

Haavat auki, yliopisto

Lakiesitys uudesta yliopistolaista on avannut rupeutuneita haavoja ja tuoreita nirhaumia vuotaviksi. Uutta opiskelija-aktivismia verrataan vanhaan, osin sisältäkin päin, esimerkiksi vanhanvaltausriitillä. Aika on kuitenkin eri, ilmasto on muuttunut.

Helsingin Opiskelijatoiminta-verkoston järjestämä yliopistolaisten yleiskokous Porthaniassa antoi lisäpotkua toiminnan mobilisointiin muuallakin. Jyväskylässä on toimittu jo pitkään. Tampereella järjestyi nyt alkuvuodesta tutkijoiden ja opiskelijoiden Toimiva yliopisto -liittoa.

Tämä vastarinta ei ole muutosta vastaan. Päinvastoin: yliopisto voi olla vapaa kriittinen tila vasta, kun se muuttuu ja muutetaan aktiivisesti uudelleen.

Yliopistolaisten vastarinta ei ole jo saavutettujen etujen puolustamista eikä käpertymistä omaan yhteiseen. Se ei ole reaktio vaan toimintaa. Vastarinta, joka nyt suuntaa kärkensä kohti yliopistolakia, ei ole syntyjään yliopistolaista. Se liike ei elä yliopistolaista, eikä se loppujen lopuksi edes välitä, meneekö laki lävitse vai ei.

Nyt läpisisurvottavassa uudistuksessa sen sijaan on valtavasti mätää. Lakiesitystä soisi vastustettavan jo ilman, että tarvitsisi edes miettiä sen monia kyseenalaisia käytännön yksityiskohtia. Uusi yliopistolaki on selkeä oire yhteiskunnan syvemmästä sairaudesta, jota vastaan yliopistolaiset asettuvat.

Suomalainen poliittinen kulttuuri häivyttää nykyään politiikan. On epäselvää, kuka tätäkin lakia ajaa, ja mistä syistä. Puhe autonomian lisäämisestä ei näyttäisi vastaavan kovinkaan monen yliopistolaisen käsitystä autonomiasta. Ainakin jos Opetusministeriön tilaaman lausuntokierroksen antia on uskominen.

Yliopistoyhteisön autonomian lisääminen yliopistojen ulkopuolelta, keskusjohtoisuutta kasvattamalla ja demokratiaa horjuttaen hyökkää yliopiston yhteisöllisyyttä, tieteen autonomiaa ja erityisesti demokraattista kulttuuria vastaan. Yliopistossakin yllättävän harva jaksaa katsoa konsulttikielen ja lausuntoretoriikan taa ja kysyä.

Oikea demokratia on moniäänistä ja usein hajaantuvaa. Se ei ole olemattomien yksituumaisuuksien, kuten

kansallisen edun tai voittajien monoliittiyhteiskuntaan sopeutumisen politiikkaa. Kehitykselle ja muutokselle annettu itseisarvoinen asema ruokkii reaktiivista politiikkaa. Astuessaan mahdollisesti voimaan ensi syksynä uusi yliopistolaki on jo myöhässä omista lähtökohdistaan. Se myötäilee ja yrittää lyhytnäköisesti elvyttää sitä taloudellista järjestelmää, joka viime syksynä alkoi suistua lujaсти alamäkeen.

Nyt yliopistolaisten vastarinta asettuu keskustelema- tonta kulttuuria vastaan yhteiskunnassa ja yliopistossa. Keskustelemaan kulttuurin ja avoimen kriittisen tilan kaipuu pitää tuoda kuppiloista ja pienistä piireistä ulos. Tärkein liike on ulos kampukselta, luentosaleista ja tutkijankopeista. Toki myös sivuttaista liikettä kaivataan, läpi tiedekuntarajojen ja puoluekirjojen.

Moniaalla kuulluista harmistuneista välihuudoista huolimatta liikkeen agenda ei ole edellä mainittua kummempia. Sitäkin tärkeämpi se on. Hampaattomaksi punavihreäksi puuhasteluksi leimattua yliopiston sähköistymistä ei saa eikä sovi latistaa yhden tai muutamakaan ryhmittymän hännännostoksi. Moinen ei tee oikeutta sille, mitä nyt tapahtuu.

Opiskelijatoiminnan banderollit huusivat Porthanian edessä harmaassa tammikuussa sitä viestiä, jonka takana seistään Helsingissä, Jyväskylässä Tampereella, Joensuussa, Turussa, Oulussa ja Rovaniemellä. *Me olemme yliopisto*, emme yliopiston kohde- tai asiakasryhmä.

Meitä, yliopistoa, loukkaa hallinnon likinäköisyys menneeseen ja tulevaan. Me, perkele soikoon, olemme yliopisto emmekä varamiespalvelu.

Toimiva yliopisto on kriittinen ja avoin tila keskustelulle ja yhdessä tekemiselle. Se ei palvele ylhäältä annettua etua, kansallista tai taloudellista. Toimiva yliopisto esittää kysymyksiä itselleen. Jos jo käynnistynyt yliopiston orjuutus, myyminen ja kuohinta jatkuu johdonmukaisesti, toimiva yliopisto ei tällöin tarvitse kanslereita, rehtoreita, professoreita eikä opintopisteitä.

Yhteisön toimiva yliopisto tarvitsee aina.

Mikko Pelttari